

LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE“DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
„THE FATHERLAND“

№ 46-47 (177-178)

Нядзеля 29 лістапада 1953 г.

ГОД ВЫДАННЯ 7

За волю й незалежнасьць Бацькаўшчыны

У 33-ЮЮ ГАДАВИНУ СЛУЦКАГА ПАУСТАННЯ

«Тым, што паўсталі ў пайшлі паміраць, каб жыла Бацькаўшчына!»

У мамент другой у гісторыі Вісны Народу, гэтым разам народу, паняволеных імперыяльнай Расей, вілікай і зарадынай Вісны, што наступіла пасля першай сусветнай вайны, узварухнула ўсе паняволены дасюль народы й павяла іх на змаганье за вольнае ўсе паняволеніе і незалежнае існаванне, і беларускі народ вікамі паняволены, зневажаны й прыгнечаны, выказаў нязломную волю быцца гаспадаром на сваіх собскіх зямлях і волю гэтую годна задакументава гераічнымі

Калі пад магутнымі ударамі усіх паняволеных народу развалілася наслалій памяці найжахлівейшая й найганебнейшая ў съвеце турма народу — царская Расея, на ўсіх ейных нерасейскіх тэрыторыях закіпела новая жыццё. У той час, калі революцыя 1917 году на этнографічнай расейскай тэрыторыі значыла свой сълед пажарамі зынічнай крываю, то на акраінах была царскае імперыі закіпела не разбуранальная зынічнай, але пазытывай творчай і будаўнічай праца. Усе нерасейскія народы, сілою калісці падбітых царем, сікніўшы цяпер крывае ярмо наўолі, адзін за адным пачалі абяўшчадзіць змаганыя дзяржавы, арганізаць іхны дзяржаўніцкі формы і будаўці свой новы незалежны быт. У гэтым і заключаецца каардынальная рэзьница між революцый 1917 году ў этнографічнай Расеі і на нерасейскіх тэрыторыях, ёю паняволеных: там кроў, пажары ў зынічнай, зынічнай для самых зынічнай, што выльвала з нігілістичных ідэяў расейскай філязофіі і мангольска-татарскіх традыцый расейскай гісторыі, тут — творчая праца й будаўніцтва. Революцыя ў самай Расеі — гэта другі крываў паход Чынгіс-Хана, революцыя на Беларусі, Украіне, Каўказе, Туркестане, Казакі, Ідель-Урале, Прыбалтыкі — гэта сонечная вясна творчага энтузізму, росьцьвіту й тварэння.

Гэты нацыянальны ўздым беларускага народу шырака выліўся ў будаваныі собскага дзяржаўнага жыцця. На ўсей Беларусі адбываюцца наязлічныя зьезды, абімкрукоўваюцца справы далешага жыцця і лёсу народу, а на гістарычным Першым Усебеларускім Кангрэсе ў сінекані 1917 году, які зьяўляўся на тэрнальным укаранаваннем усіх даслошніх цэнтральных і лікальных зесьдаў і канфэрэнцыяў, беларускі народ вуснамі сваіх працтвеннікоў задакумэнтаваў свою волю быць вольным і незалежным. Такім чынам Першы Усебеларускі Кангрэс і ўсьлед за ім векапомны Акт 25 Сакавіка, што зьяўляеца юрдычным афармленнем і завяршэннем першага, і зьяўляеца наўшышчым актам гэтае агульнанароднае волі. Пасля гэтага пачынаецца першыд дзяржаўнага будаўніцтва.

Справа зуразіцкай арміі ў французскім парламанце. 17 лістапада пачалася ў французскім парламанце дэбата, у якой мае оўцы выказана апінія што да судучай ратыфікацыі дагавору аб зуразіцкай арміі, што зьяўляеца неабходным у сувязі з канфэрэнцыяй на Бермудах і канфэрэнцыяй дзяржаваў Монант-Вуній ў Гаазе. Гэта дэбата належыць да найболыш драматычных увасей гісторыі Францыі. Нацыянальны Акт 25 Сакавіка, што зьяўляеца юрдычным афармленнем і завяршэннем першага, і зьяўляеца наўшышчым актам гэтае агульнанароднае волі. Пасля гэтага пачынаецца першыд дзяржаўнага будаўніцтва.

Справа карэйскай канфэрэнцыі яшчэ не развязана. Уступная канфэрэнцыя ў справе склікання палітычнай карэйскай канфэрэнцыі, што адбываецца ў Панмунджоне, дагэтуль не дала ніякіх вынікаў, іх глядзячы на то, што абодвух бакі пайшлі на некаторы кампрадамі. 17 лістапада камуністы адкінулі дагавор аб зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай арміі. Дагэстистыя выказываюцца наўсета аднаўленнем «сторога слáнага саюзу» з Расеяю». З другога боку французская каталікі, заранізацьца ў М.Р.П. і ведзены Робэрт Шуманам, Анры Тэтэжам і Жоржам Бідо разам з радыкам Эры і Дэлляд'е, а також камуністымі супраць зуразіцкай ар

Беларускія «трубадуры»

АД РЭДАКЦЫЙ: Зьмешчачоючи ніжэй артыкул сп. Ч. Кукеля, высынім, што работа не па тое, каб паддзержываць і так зыненавіданын ў нашым грамадзянстве палітычныя й асабістыйя сваркі, «Baцкаушчына» таксама супраць беспрадметных і напрыстоўных сварак, а трываласць пагляду што ўсікі палітычныя разыходжаныні пры доорай волі й культурнасці людзей могучы быць разъясняльнымі шляхамі здаровай і речовай крытыкі і дыскусіі. Але такое становішча не звольняе нас ад абавязку паказаць грамадзянству ўсякіх авантуристаў, правакатарапі і даночнікаў тышу Зарачнага, Попкі, Хмары, Рыжага, Рыскага і ім падобных, якія, заўялочы, што яны робяць узапраўды карысную беларускую работу, у запраўднай прыносіць дзеяния падазронных мэтай вялікую нам школу, бо дэзарыентуюць наше грамадзянства і кампрамітуюць нас у вячох чужыніц. Паказаўчы запраўднае аблічча такіх людзей і запраўдны характар іхнаў дзеянасці мы гэтым самым робім яе бліскоднай. Таму мы павінны пісаць аб добрых у нас рохах, каб ставіць іх у прыклад іншым, як і аблігах, каб іх абяспікоджаваць. Гэту апошнюю мэту я мае ніжэйшы артыкул.

Прыпадкова трапіла мне ў рукі «Беларускую Трыбуну» з дні 15—16 ліпеня сёлета. Вось-жэ гэта журналістычнае «майстроўства» й дало мне пісьменнікі, каб натхненне, каб падзяліцца сваімі уражаннямі з чытчакамі ад мастака самадзейнасці нашых трубыадураў. Бо і ўзапраўды: і натрубліла «Беларускую Трыбуну» на сваіх шпальтах!

Чытаючы «Беларускую Трыбуну», чаму-ж але пераносіць ў эпоху 13—14 стагодзьдзя, у часы славных трубадураў, якія цешчали сваіх паноў на каралеўскіх і вялікапанскіх дварах Францыі, Італіі й Гішпаніі, насыпэўші ім свае пастычныя рамансы. Мы Беларусы гэлага першыдзя на перажылі, дык трубадуры паявіліся ў нас сінія, толькі не на сібіскіх дварах, але зарубежніцкіх. Зразумела реч, з гэтай страты нашых трубадураў мы іх маєм прычыны сумаваць. І так, прыкладам, адзін з беларускіх «гэніў» насыпэў свае трубадуровіціяны ў Мадрыдзе, а іншыя робіць якія ёні ўзапраўдніць ў Нью Ерку ў «Беларускую Трыбуну», у Нямеччыне ў попкаўскіх «Патрыёте» і «Незалежнай Беларусі», а ў Канадзе ў хмараўскіх «Бізнох» і «Путах».

Треба адцеміць, што наша «трубадура» далёка яшча не дараслі да трубадураў сядзінечвячка і таму парабоўнічае іх з апошнім было-б для першых за шмат гонару. Во-кія трубадуры 13—14 стагодзьдзя, на ўношчы нічога новага ў літаратуру, але ўмелы сымашыцьмагна-таў і іх жонак і гэтым самым занялі ад-паведнае месца ў сусветнай літаратуре, дык нашыя «трубадуры» выводзяцца ад слова «трубіць». Праўда, і яны астанинуца «несмъмернікі», але толькі ў пашківіях і кошыках да сымашыць шматлікіх установаў замежных дзяржаваў.

Шмат часу трэба было-б страдаць, каб апісаць усю самадзейнасць успомненай супалкі «трубадураў» зь неабмежаваною адказнасцю. Каб схарктараваць гэтых людзей і іхнью запраўдную дзеянасць для той часткі нашага грамадзянства, якая ўспрымае яе па нотах «Беларускую Трыбуны», «Незалежнай Беларусі», «Патрыётаў», «Візуну» ды «Пугаў», абліжуючыся толькі да аднага з сэктораў гэтага «дзеянасці», пайменна гішпанскага, бо там я меў нашчасце асабісту пазнаўміцца з прадстаўніком гэтага супалкі і ейнай запраўднай дзеянасцю, якую так голасна роклямуюць афіцыёзы ўспомненай супалкі.

І так «Беларускую Трыбуну», падаючы спрэваздачу з дзеянасці «дыпламатычнай пляцоўкі БЦР у Гішпаніі», тру-біць: «Дня 24 сакавіка ў залі Клубу Культуры «Мэдэйна» адбываўся ўрачысты акт, прысьвечаны 35-ай гадавіне Абжеччыніц Незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі, які ладзіў Інстытут Льва Сапегі Міжўрэспубліканскага Цэнтра Культурнай Узаемаадмены. А гэдзіне 7-ай увечары ў Клубе «Мэдэйна» прызначалі беларускага народу і сібры Інстытуту Льва Сапегі падпісалі канстытуцыйны акт, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Святой Еўфрасініі Полацкай для дэвульгаціі навуковай проблематыкі ад Беларусі ў ўсіх краінах свету. Дня 26-га сакавіка ў калежы сів. Якуба адбылася Богаслужба ў Беларускі Народ, а увечары гішпанскіе рады ў падало павеларускую гісторычную аглія падзяліцца з прысьвечанымі, прысьвечанымі, паклікаючы да жыцьця Інтэрнацыянальнай Інстытуту Беларусаведы імя Св

Літаратурны Дадатак

Масеп Сяднёў

Вязанка вершау

БЕЛАРУСЬ

Нясьмелы, думаю часцей употай,
мой дух заўсёды думкаю аднай прыбіт:
ці, неразумная, ня знаеш яшчэ, хто Ты,
ці Ты няствораны яшчэ вякамі міт?

Я знаю — знойдуща, што агавораць,
а можа й праклінуць, ды ўсё дарма —
Табе аднай пажалося я горам:
мене цяжка, што Ты ёсьць, съмярэцьльна —
што няма.

Другія славу сабе хутка лепяць,
а Твой папар на ўзынятым шчы ляжыць.
Было-б не нараджаца Табе лепей,
чым, нарадзіўшыся, ня жыць.

Сыпяць акіяну Твайго воды,
як сон, варочаецца імгла.
Нащто-ж, скажы, між заходам і ўсходам
вачыма сінімі Ты прарасла?

1947

Я НЕ ПАЭТ

Я не паэт, калі душы маёй малітваў
ня шэпча ў грозныя часы народ.
Я не паэт, калі рашчуленыя ритмы
ня плавяць абыякавасці лёд.

Я не паэт — ня ўзынёсься я над часам,
наш век не задрамаў ў радкох маіх паэм.
Я не сказаў, адкінуўшы прыкрасы,
куды на хваліх мора мы плывем.

Я не паэт. Мяне нашчадак неахайны
разрэжа ножкам напалам
і гляне: «Неў ён аб кахраныні
і не пакінуў ён нічога нам.»

А я, дзівак, убіў сабе у голаў,
што знаны я, што я — паэт.
Таго-ж ня знаў, што, ціхі я і кволы,
капці закопчаны другімі сьвет.

ЖЫЩЫЦЕ

Добра жыць на сьвеце бесклапотным
і ня мець ніякіх нудных спраў,
выйсыці ў поле, нахадзіцца, потым
заваліцца ў зеленыя цёплых траў.

Сонцу ледзь зажмураныя вочы
падстаўляць і чуць яго цяпло.
І тады і верыць нат на хочаш,
што з душы зямное адплыло.

Цешыцца сабою і ўсім сьветам,
разамлеласць съпешчаную п'еш.
Мімаволі робіцца паэтам,
сам сабою наплывае верш...

Светлае заносіць лёгкім дымам,
дум няўтомных зноў снуетца ніць.
Бесклапотным быць нам немагчыма,
немагчыма на зямлі ня жыць.

ДЗЕ ВЫ, ТРЫБУНЫ?

Дзе-ж вы, трывуны і натхненныя прарокі,
чаму асекся голас ваш?
Часам ўночы съню вас ненарокам,
жду прыйсьця нашага і вас нямаш.

Дні глуха падаюць гнілою грушай
і раснай воды завалакло.
А хто сягоняня нас агнём съвятим узру́
а хто сягоняня стане на чало? [шыць,

Як хто хацеў — так кожны з нас і тупаў
і заўтрашняга не разумеў нічега.
На усіх дарогах нашага адступу
як помста упаў апошні наш ваяк.

А час у беззваротнасць кануў,
і толькі гоідающа кругі.
Крывеи съякаюць у чаканыні
апушчаныя съягі.

Дзе-ж вы трывуны і натхненныя прарокі,
чаму асекса голас ваш?
Вы толькі съніліся мне ненарокам —
нямаш.

1947

МАЛАДЫМ

Я я супраць і месяца й зорак —
іх п'яное съвяцло я п'ю.
На цяпло закаханых гаворак
яны съпалі вогненны пыл.

Ня быті для мяне яны хлебам,
а быті — як далёкія караблі.
Я хацеў паздыміць іх з неба,
каб гарэлі яны на зямлі.

Унаучы мы свой край асьвячалі,
ды у цемры густой ён гас.
І піхалі людзі з ключамі
за зялезнія краты нас.

Ня зьніжайце вы лёту крыльялья
і ня трацыце вачай сінівы:
там, дзе мы упадзем бязь сілай,
там павінны падніцца вы.

СПАДЗЯВАНЫНІ

Неба такое чыстае было, што наглядзеца
ня мог я, змучаны замлёю.
іду — і цешуся, як дзеци,
іду — і ціха мрою.

ВАРШАВІК

варыш чытач, ня будзем трывадца ясеня, як съялпы плоту, ды
калі падыдзім бліжэй пад акно, прыгнёмы ды зьнізу паглядзім,
што за дадатак у настаўніка ў руках, дык на вокладцы круцілі
заўважым, а крышку над верх у чорных чатырохкантовых асад-
ках, калі добра прыгледзімся, можна разабраць «Куприн —
Сочиненія». Зубрыцкі не завешуе фіранкамі сваіх акон і, крыху-
каля іх забавіўшыся, можна ўсё чыста, што ў школе робіцца, да-
сьледзіць.

Так трывадча кніжку, разгледзіўся, раздумаўся настаўнік над
свайм адзінокім жыцьцем. І заўважыў Зубрыцкі, што жыве толькі
у нуднай, няцікаў прадмове. Дзе быў, што рабіў і адкупу пад-
ходзіць толькі пісалася і пакуль што пішашца ў настаўнікамі
жыцьцем. Усяго адно вясёлае, гумарыстычнае месца, вытрымка —
з хто яго ведае якога разъдзелу — ёсьць у гэтай прадмове: яго
улюблёныя лапы.

Але такі вершы настаўнік. Вершы і спадзяваўся, што такі будзе
некалі і ў яго жыцьці першы разъдзел. Усёю сваёю тэўзісю будзе
ліжыцца новы, дагутуль нязнаны раман за тым разъдзелам. Нічога
меншага ня хоча мець Зубрыцкі — ніякага дармовага дадатку.

Схілецца за вушак, таварыш чытач! Бачыць: Зубрыцкі зірнуў
у вакно.

Якраз напроті блішчэлі вокни папоўскага дому. «Ніва» казала,
што адтуль павінен у настаўніка пачынацца першы разъдзел: з
нуднай рассасуляванын з папом, зь насымелага заглядання на
пападзянак. Далей-болей пажыўшы-пачынаўшы якраз зложыцца
праўдзівай аповесці настаўнікавага жыцьця. Так казала «Ніва»
і нівіна праўда была. Але нешта блішчэлі так у настаўніка вочы,
як бішчэлі ў паповым доме вонкі, калі ён глядзея на іх. Нешта
які відзьць было ў тым поглядзе надзей, што адтуль пачынацца на-
стаўнікавы першы разъдзел. Ни так, як у дармовых дадатках,
павінен пачацца ён: не з далёкай сенажаці, не з пазалеташняга
дажджу, не з трагічнай мяцеліцы. Не, настаўнікавы пачатак
будзе прости і звычайнай:

«Настаўнік Баркаўскіе пачаткове народнае школы»...

ЗастаНЕ ён Зубрыцкага з раніцы, у паўдні ці ўвечары, а то
ці ў самую начу — ўсё роўна, ходзі калі; зловіць неўспадзейкі ў шко-
лу: дыктоўку даючы, дома за полудзень сеўшы, а то і ў дарозе дзе.
А далей і пойдзе балонка за балонка.

Надоўга быў Зубрыцкі на адным месцы дармовага дадатку пе-
рэд новым разъдзелам застай. Аж тут грункулі ў сенячках дзве-
ры. Прахапіўся настаўнік. Сеў раўней. Пусціў большы ў лямпе
агонь. Падрыхтаваўся стрэць вялікай падзе.

— Ці ня першы разъдзел?

От з гэтага месца так і пачнеца: «настаўнік Баркаўскіе пача-
тковое народнае школы позна ўвечары (хочь цяпер і ня позна:
гадзіны ня будзе, як агонь запаліў ды за дадатак узяўся, але
у рамане, калі ўвечары, дык трэба, каб і позна было) пры лямпе

Такія тонкія на небасхіле рысы,
а снег у далечы сініе!
Ня чулася, што змарыўся,
што гора маю. Не, я

такое велічы ня бачыў у прыродзе —
і думаць больш было ня трэба:
усе было ў супаднай згодзе,
зліваліся ў вадно зямля і неба.

І цішыня гягла на съвет увес спакоем,
застыла у напружаным чаканыні.
Ня ведаў я, жыцьцё якое
і толькі песьціў спадзяваныні.

Сказала неба: сінь пральлю,
і думаў я, таемны і вясёлы —
збавіцелямі на зямлю
да нас ляціць анёлы.

ЖАДАНЬНЕ

Я ляжаў на зямлі і хацеў каб дажджы
на мяне съветлым лініем лілі.
Вада неба, і цела і твар палашты! —
Я ня ўстану зъ зямлі.

Так прыемна мне. Пара, як дым,
Ад мяне прасякае з вадою ў траву.
Лілещы дождик як з вядра. У раку малад-
з ручаями сплыну.

Пасыля сонца наступнага парай з ракі
паднімуся ў неба... Ніраоцца гром —
і на поле, на рэкі, кусты, лазынякі
упаду я дажджом.

в. Мокрае

МАЙМУ НАЧНОМУ СЯБРУ

Месец, мой сябровы самотнасці, ці-ж
николі ў жыцьці ты, як людзі, ня плакаў?
Круглая мордай на ўсё ты глядзіш,
нео начнога вясёлы гуляя.

Праходзіш табе накановыні круг
дакладна, разъмерана — крапка ад крапкі.
На нашу зямлю — мітусыліва-спалоханы
рух —

глядзіш, як на месца людзкой салатопкі...

І я быў таксама калісці, як ты —
у полі, на вуліцы жыў я начамі.
Напішыся ўволю тваёй пекнаты,
на ўсходзе зару адмыкаў залатымі ключамі.

Прайшло тое хутка — свавольнасць і
разводзіць дарэмна па часе рукамі. [пал, —
У золаце зорак сябе ты купаў,
а я п'ю вільготнасць крывю апрысканых
камэр.

І сёньня ты — хлопец маўклівай начы,
а я да цябе вось з адною мальбою:
туманам клубіцца ў лагах навучы,
да сонца ня спаць мне з табою.

№ 8, чытаў дармовы дадатак да «Нівы», як адчыніліся дзве-
ры і...

Пачніца першы разъдзел прости і трафаротна, але потым,
можа адбудуцца падзеі, вартыя таго, каб большыя былі неспа-
дэўкі. Ни так, як «Ніва» ўтадзе, пачніца, і на так, як у «Ніве»,
разгорнуцца падзеі. «Ніва» будзе ўспамінена толькі, як прости
і малавыдатны эпізод, як дробы матыў у вялікай роцы.

Таварыш чытага: Відаць, зорыла даам па падаконью стоячы.
Мне хоць работа ёсьць — от гэта, што перад сабою бачыць. А вы
што будзе дарма мерніць на восеніцкім халодным ветры?
Аднак — вам час — пайдзе... памажце (не скажу каму, тро-
бы было вам самым глядзець, як сюдо ѹп'яў пас) ... пама-
жэце яму ў сенцах клямку знайсці. Нешта доўга ён там заба-
ўіць. Трэба, каб хутчэй у хату ѹп'яў, а то Зубрыцкаму аднаму
ніяма чаго там рабіць. Ужо як мае быць, пачаў у думках свой
першы разъдзел, падрыхтаваўся і цяпер сядзіць, на дзве-ры па-
зірае, вялікіх чакае падзеі.

Не заўважыў, я ведаю: як яно там было — памагалі вы ці яму
самому трапіла клямку пад руку. Толькі добра гэта бачыць, што
адчыніліся туті дзве-ры прости ў настаўнікаў пакой і Юстап,
баркаўскі багатыр Заблоцкі, з торбачко за плячыма яшчэ з-за
парогу.

— Дабрычевач, паночкі! — настаўнік дае.
Аднак Юстап нагадзіўся. Каб не забыцца, раскажам адно зда-
ройнне, што гэтым днём было яму.

Гэта-ж пашаніца старшаму Заблоцкаму ў бульяніку на
соннага зайцаў наісьці. Дармо, што той і спічы пазіраў — я ня
глядзіў, як Юстап яго за вушы згроб. Як ужо ўцякаць не па-
боў было, хутка тады зяя пачаўся. Само шчасце багатыру ў руки
прышло. Толькі я ведаў ён, што гэтым шчасце рабіць: пачанае,
смажанае ці агатаванае есці яго. З панскою ядою нікага толку
ня можа зрабіць, нават, баркаўскі багатыр. І давай тады Юстап
блізкіх паноў перабіраць, каб прадаць занесці. Пачаў іх лічыць
зь нізу. Самага першага адлічыў пастуха. Адлічыў і добра над
гэтым «панам» падумай: пан ён ці

нібы у сонечнай кухні
яна варылася.

Ад пяшчоты кожны разымяк —
ад старога да самага блазна
чуліся лёгка, як
пасълья Божая лазыні.

Але noch зямлю, ідучы,
шкліла з новаю сілай.
Толькі дзесьці, нібы ключы,
пад зямллю вада званіла.

Быццам конь ледзяны скакаў —
як цымбалы званілі галінкі:
сълёзы сіня сакавіка
замярзлі ў лядзінкі.

ВЕЧАР

Іду і, як радасьць, нясе сваё гора,
дотыкам ног скарынку сънягоу ламлю.
Нібы із штыхоў, съцакае съятло із зораву,
іголкамі холаду коліць зямлю.

Застьгши на ўзьлёце, песьня замоўкла.
На ўсё я сказаць мог і так і не.
І щасьце чужое із ўспыхлых вокнаў
на вуліцах ўспыхлых агнямі лавіла мяне.

Я белыя плямы агнёу спалохана перасту-
і ночы сябе аддаю на давер. [плю
Мне съніца краіна у снох залата, я
што съвецтвіе у вечар вакнамі цяпер.

Іду і, як радасьць нясе сваё гора,
дотыкам ног скарынку сънягоу ламлю.
Нібы із штыхоў, съцакае съятло із зораву,
іголкамі холаду коліць зямлю.

ДЗЕЦІ

Сёурук Рытар

— Скажэце, дзеци, куды ідзеце?
— Нікуды, — сказали яны.
Пайшлі яны зь съмехам. У іх наўвеце
была нязвычайнасьць вясны.

І лужы блішчэлі ад сонечнай ласкі,
і ўсё кальхалася, як съятло,

Я. ЮХНАВЕЦ

Зь вершау „Шорах_моўкнасьці”

АДАМАВЫ ПЕСНІ

Песьняй не распальвацца, і не хваліць
найпершыя запевы дзен вясінных.
І не барзьдзіць мне да мясыці названых:
аксаміты ляглі там ніц.

Уторы навальніцаў апаўдні заціхлі.
Ціхатой расьцвету не марудзіць сад.
Заходзіць сонца. У надвячорны злад,
нія выпусціць ён ўсё-ткі вадрыстыя завіхі.

Для маіх таемнасцяў поўная дагодаў
яна ні ждалася як некалі і як учора.
У радасьцях старых пад схонам прыгаства
хаджку вядомым на бераг мора, [Заходу
казаць начы: — Любі салодзв Усходу
з дагодай зваб, — і будзе рай — Дакора.
1953

яно ў гэтым месцы, толькі каб не забыцца. Адложым яго надалей:
можа калі ў згодзіцца.

Дык от:

— Добры вечар, — я няслед адказаў настаўнік. Першы раз ён
бачыць Юстапа ў сваім адзінкамі пакоі. Падумалася Зубрыцкаму,
што з далёкай дарогі гэты чалавек. Нешта цяжкое, пэўнене, нясе
ён у сваім мяшчанку за плячынам. Утаміўшася, прыстаў. І падумалася
яму на школу, што карчма — сюды пераначаваць зайшоў. Хто ён:
тутэйшы, блізкі ці далёкі, прышлы — я ведаў Зубрыцкі. І рад
быў настаўнік, што:

«Першы раздзел пачынаецца з загалоўка „Герой і таемны не-
знаёмы”».

Зірнуў Зубрыцкі ў вакно. Няма бліску ад паповых акон. Пагас
агонь у іх. Дагэтуль яшчэ крадкам тулілася ў Зубрыцкага надзея:
хто яго ведае, а ні можа «Ніва» спраўдзіць. Можа і адтуль пач-
нецца праўдзівая повесьца настаўнікавага жыцця. Гэта як папа-
дзеца. А цяпер пагас агонь і пагасла настаўнікава патаемная
баязлівасць. І рад быў гэтamu Зубрыцкі. Каб ні незнаймы чалавек
у хадзе, выстывіў быў «Ніве» хвігу і ўсім не дармовы дадаткам.

— Трасцу! Не табе мяне ўзяць у свае гэроі. Іншае, лепшае
пачынаецца от, — каб сам сабе, каб нікога болей у хадзе ні было,
сказаў быў так Зубрыцкі: нас з вами, таварыш чыгач, ён пасаро-
меўся-б.

І праўда: іншае, лепшае пачалося... далей зь няспрятнай га-
воркі было відца, што спрадвоньня баркаўчанін гэтага вечара
прышоў даведацца настаўніка і што яго сын ужо чацверты год,
як ходзіць у школу да Зубрыцкага. Так незнаймы ў самым пачатку
раскрыў сваю таемніцу. Але яшчэ ня ўсё вядома было Зубрыц-
каму. Яшчэ была загадана яму загадка ў форме торбачкі, што
Юстап Заблоцкі, па Зубрыцкага просьбе сеўшы на табарэцкі, па-
лажыў збоку калі сваіх ног. На ведаў добра настаўнік, ці яму
толькі тэздавалася, ці ў праўда нейкай агаддака варушылася
там. Нечага таемнага і неспадзянавана чакаў ён ад гэтай рэчы.
Але далей сяк-так расказаў Юстап сваё здарэнне з зайцам ды
саўсім сапсаваў сваю пасъпешна моваю цікавасць гэтае
мисыні. А тады дастае зайца, як дармовы дадатак да свае блы-
танае гаворкі.

— Вазьмече, — кажа на настаўніка. — Можа ў вас згодзіцца
на што, ато мы здумаць не маглі, якую яму даць раду. Можа ён
у вас лепшыя сабе знойдзе прытон.

— Колькі-ж вам за яго?

— Ат! Яшчэ што здумаецце?! Што я гадаваў яго, ці што? От
енеце на здароўе.

Собіла-ж Юстапу на такі благі час ды з такім смачным мясам
і з такою доброю мовою якраз трапіць. Гола ў Зубрыцкага ў кішаш-

і сталася ўсё для іх казкай,
што казкай яшчэ ня было.

— Скажэце, дзеци, куды ідзеце?
Яны ўжо далёка... далёка... няма...
Я быў непатрэбным для іх на съвеце,
адпетым такім, як зіма.

НЕ I TAK

Я нясымела ў яе і засмучана
запытаў, ці кахаеш мяне?
Яна кінула ў очы балочае,
ганарлівае: не!

Бедаваў, гараваў па ёй колькі я!
Завязалася кашка вясной на сасыне —
Запытаўшася яшчэ ў яе. Колкае,
тое самае: не!

Стай хадзіць танцаваць на заречча я —
час лицьці, завірухай імкне.
Зноў спытаўшася ў яе. Прымрэнчае
я ня веда... не.

Стай хадзіць да другое і ліпнуць я,
веселяюся, сипяваю, лайдак.
Ці кахаеш, скажы?
Із съяздамі і ўсліпамі
адказала мне: так.

1943

* * *

Хацеў-бы ўзяць цяпер я посах,
пайсыці далінамі, лясамі.
Хадзіць, забыўшы ўсё, па росах
хацеў-бы я да съмерці самай.

Я-б там ня быў, дзе веце съвішча —
зайшоў-бы ў ціхасць Белавежы.
Сядзеў-бы там калі агнішча,
да горла-б там было мне ежы.

І із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Знайшоў-бы я заспакаенне,
ад хасу аддзелены зямнога.
Другое-б я пазнаў вучэнне —
вучэнне — не хацець нічога.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Знайшоў-бы я заспакаенне,
ад хасу аддзелены зямнога.
Другое-б я пазнаў вучэнне —
вучэнне — не хацець нічога.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

Із звярываю ганьнёю
дзяляў-бы ўсе мае прыгоды.
Я-б захапляўся дзіўнаю ігрою
непаміраючай прыроды.

МИКОЛА ВЯРБА

Выбраныя вершы

З ТАБОЙ

З Табой нас нікто і нішто не разлучыць;
Цябе прыраклі мы да съмерці какаць.
Хай бура бушуе, хай град б'е калочы, —
за лёс Твой мы будзем змагацца, ўміраць.

О, Маці! Твае мы сыны — адраджэнцы,
паўсталі мы раны Твае загаіць,
Табе мы ў вахвяру нясём свае сэрцы,
з Табой мы жадаем памерці ці жыць.

Ня страшыць нас бура, праў сілу
змаганьне,
ня страшыць агонь, што наўкола гарыць.
Мы веры аднай, аднаго пракананьня,
што мы мо'й загінем, як Ты будзеш жыць.

З Табой нас нікто і нішто не разлучыць;
Цябе прыраклі мы да съмерці какаць.
Хай бура бушуе, хай град б'е калочы, —
за лёс Твой мы будзем змагацца, ўміраць.

ДОЖДЖ

Надходзіў дожддж. Чорнай дзяргурай
хмары пакрылі неба блакіт,
зазіхацела маланка, асьвяціўши зеніт,
і лясную пярун вогневай пугай.

Спусыціўши брыжы, срэбнай смугай
кроплі палі на зямлю-даляміт.
На чэрствую ральлю, на ськібы пліт,
што безнадзеяна ляжалі, ўзараныя з
натугай.

Прадсъмерце, прырода траціла жыцьцё.
У жніўні дрэвы ськінулі лісціе —
краіну цяжкай наведала пасуха.

Прагавіта вогкасцьці піло поле ў грудзі,
ля абразоў шапталі нешта людзі...

СЯРГЕЙ ЯСЕНЬ

ВЕРШЫ

ГЫМН ЗМАГАНЬЮ

Што аб стрэхах пяць саламяніх
Ды аплакваць іх песьнімі нуднымі, —
Калі сяньняня зямлянкамі бруднымі
Яны ў землю жыв'юцом закапаны!

Што пяць, што шырокія гоні
Мы пакінулі дзесь недажатыя, —
Калі сяньняня над імі гаратыя
Ланцугамі іржавымі звоняць!

Што пяць аб прасторах Радзімы,
Аб гасцінцах шырокіх, бярэзінах, —
Калі лісце, вятрамі падрэзана,
Расьсяваюць сібірская зімі!

Не! Ня час на такія нам песьні:
Век суроўы цяпер, сэрцы — дзікія.
Выбар спрошчаны нам: волю выкаваць
Ці ў няволі ганучаю сплесеньці.

дзіць трэба. Узяў ён шапку зь цвіка, жакетку з шастка ды, на-
дзеўши, напранічны, машэр на вуліцу. (От удаўся валаці!
Ніколі лішніх хвілін не забавіца дома. Ня дасыць прыгледзіца,
што ён за хлапец).

— Ну ў добра, — па Пархімавым адыходзе казала Прузына. —
От гроши злы́цьці увазаў і будзе зь цябе. А ты цяпер, бацька,
пакрысе дакладай да работы. Пакажы, як бараванаваць, каб ня
пушчай узрохай. Пакажы, каб з канём завярнуцца, закіравацца
ўмее. Пакажы, як плуг у руках тримаць, каб роўная скрэз ськіба
выходзіла.

Але нешта накіша думаў Юстап Заблоцкі.

— Яшчэ паглядзім, — цымна і нявыразна ён сказаў. — От
пасцяці ды кладземіца спаць: ужо ня цеперса.

Назадутра з раніцы быў вецер з туманом у Баркаўцох. Людзі
ў печах палілі. Слайды дым па вуліцы, а праз яго, чучь запамет-
ны, ішоў Зубрыцкі па вёсцы. І пытаяўся тae раніцы ў людзей на-
стаўнік:

— Дзе тут Заблоцкі жыве?

— Тут два Заблоцкі ёсць. Каторага вам трэба?

— Таго, што сын у школу хадзіў.

— Гэта — Юстапа. То заходзіце онь у гену хату з прычол-
кам, — праз дым паказалі Зубрыцкаму аседласць баркаўскага
багатыра.

Была таго дня ні то нядзеля, ні то так нейкае вялікавате
свята. А чаму сьвята? Во пакліся бліны — першая прыкмета,
бо спаў яшчэ ў ложку Пархім — большы Юстапчык. Ня будзі
яго готава для стары Заблоцкі. Спагадаў, што позна ўчора гуляў
хлопец, ды сам двое сваіх багатырскіх коняў на балота завёў.

На гарачы скавароды наливала Прузына зь дзежкі апалонікам
честа, стоячы пры печы.

— Папяку, папяку!... — гразілі цесту скавароды.

Шмат Прузыне работы было: глядзець у печы бліна, каб ня
прыгэрэу, трэба ды ў паслухаць, што настаўнік кака, хацелася.
Пакуль Зубрыцкі Савосту за акзамінт хваліў, добрыя, жаўтавыя
бліны скідала Юстапіхі.

— Трэба яму даць яец дзесяткі з два гасцінца — думала бата-
тырка.

Перш па адным бліне раскладала яна на скарачы, што на
зэдліку засланы быў, а як крыху прастынць, тады ў касыцёр іх
клала. А пачаў Зубрыцкі малётаць, каб аддалі яны сваёго хлопчика
да Хлюпску ў гарадзкое, забылася Прузына ладу ды парадку ў
блінох глядзець. З чапляю ў руках распачала яна перакорную
таворку.

— Дзе вы бачылі! Ці гэта нашага брата работа над кніжкай
марнеч, сухотай на сваю талаву старацца?! Хай паны вучачца.

А дождж ішоў і біў у стрэхі глуха.
7. 9. 1947

АСЕНЬНІ ПЭЙЗАЖ

3Ц

Між хмар гусей у небе клін
пад крык шляхі сабе штурмуеца.
Паджары стог на лузе адзін
пусты аштар вартуеца.

У палоне сумнай пекнаты
застыў асілак — лес суроўы.
Сланечнік ў полі залаты
спусціў дасыпельня галовы.

Сонца магутны агонь прыгас,
к нам не дабег шляхамі зносін.
Жыцьця і съмерці малюе абрэз,
мазок узяўши ў рукі восень.

3Ц

Сыгналы, гудкі прагулі,
стурвалны накрэсліў Вэст Норд —
пакідаем гасцінны порт
чужой, няўтульней зямлі.

Рушыў параплаў й за собой
пенай пазначыў съяды
і чайкі, як-бы ўсплыўши з вады,
над мачтамі абыялі канвой.

Далёкі, няведамы шлях,
чужый вакол маракі...
І ўзмах не аднае рукі
крых палажкі ў грудзях.

Паўночнае мора, 25. 5. 1949
Мікола Вярба

ружовыя съцені
і сэрцы ў пажары?
Дзе цвёрды крок,
зялезнай ладонь,
жывы вагонь
і ясны зрок?
Дзе сталі звон?
Навагі чын?
Канцу пачын?
Дзе, Кон?
Бязь перабою,
асілкі, воі,
рыхтуйце зброю!...
А ўсё — мроі...
1949

* * *

У бой, за волю Беларусі,
Ляці, як гром, Пагоні конь!
Праз жах вайны, цераз агонь —
У бой за волю Беларусі.
Імкні за шчасцем наўзданогон, —
Нікто спыніцца нас ня змусіць.
У бой, за волю Беларусі,
Ляці, як гром, Пагоні конь!
1948

ЛЮТАЎСКАЯ

Свішча, перасьвітаеца съюзжа.
Люты се сънег у новым годзе,
Ізь істужак белых сечку стружка,
Новы гымн у коміне выводзе.

Прылящеўши з пушчай ды з аселіц,
Ён усёўся ў коміне на хаце.
Процьмы зь ім сънягоў, вястроў, мяцеліц
Прынясьлі паклон старэнкай маці.

Сын прыслаў...

І паплыла сълязінка...
Сынку мой, каканы, любы сыне,
Хай табе маленькая съняжынка
Благаславенства маці перакіне.

Вытрывалым, мужным будзь, саколе!
За цябе я Богу памалося...
А вакол ляглі лясы і поле.
Ашалелы люты злосцяй трусе.

Галубком маленькая съняжынка
Узвілася ўверх і зынікла ў белі...
Партызану ў лесе, як пярынка,
Апусцілася на рукаво шынелі...
1949

ПЭРЛЫ

Шмат іх вынеслі штормы і буры
З мора пушчай, палёў і вазёраў.
Святлінёй яны білі у бераг пануры,
І зынікала пакора...

Ды злачынныя кіпці хацелі
Успышкі пэрлаў зіхцістых зацерці —
Не зазўляўши на сонцы нямелі
Яны ў сковішчах съмерці.

Мора-ж — вечны парыў. Мора б'е ў берагі.
Хваліў безылічны ў ім ня скуюць варагі.
У зялёных глыбінах чакаюць вястроў
Дарагія, ірдзістыя пэрлы.
1949

I шчасцце подыхам салодкім ап'яніла
Толькі таму, што ў геных слоў букеце,— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.

— Ашалелы люты злосцяй трусе.

— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыціла.— Цябе какаю над усё на съвеце! —
Сказала мне і вочы апушыці

